

Κεφαλλ. Τ' ἀρχοντικῶ τοῦ χασάπη δαχτυλίδι ἀπ' ἄντερα Λεξ. Δημητρ. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀρχοντικὶ τοπων. Κάρπ.

*ἀρχοντικῶ, ἀρχογκῶ Πόντ. (Ἰνέπ.)

Ἐκ τοῦ οὗς. ἀρχοντικόν, δι' ὃ ἰδ. ἀρχοντικός. Τὸ ἀρχογκῶ ἐκ τοῦ διαμέσου ἀρχοντ' κῶ καθ' ἀπλολογίαν. Γίνομαι πλούσιος: Γνωμ.

"Ὅντ' ἀρχογκῶς μὴ θαίρεσαι κῖ ὄντα φτωγῆς μὴ κλαίης (ἐκ τῆς πλούσιος μὴ χαίρης καὶ ὅταν φτωχύνῃς μὴ κλαίης). Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχοντένω.

ἀρχοντικός ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ.) ἀρχο-
κός πολλαχ. ἀρχοντ' κός βόρ. ἰδιώμ. ἀρχοδικός πολ-
αχ. βόρ. ἰδιώμ. ἀρχοντικός Κάρπ. Κεφαλλ. Τήλ. Χίος
ἀ. ἀρχόντ' κους Μακεδ. ἀρχόντικός Πόντ. ἀκρόντι-
κός Πόντ. (Χαλδ.) Θηλ. ἀρχοντικέσσα Πόντ.

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀρχοντικός.

Α) Ἐπιθετικ. 1) Ὁ ἀνέκων εἰς ἀρχοντα Κύθηρ. Πε-
λοπν. (Δημητσάν.) κ.ά.: Χωράφι ἀρχοδικὸ Κύθηρ. || Παροιμ.
φρ. Ἀρχοντικὸ βολίμι δὲ βουλιάζει (αἱ παρανομίαι τῶν ἰσχυ-
ρῶν δὲν τιμωροῦνται). 2) Ὁ ἐμπρέπων εἰς εὐγενῆ σύνθηθ.:
Λόγος ἀρχοντικός. Φερσίματα ἀρχοντικά. 3) Ὁ ἀνέκων
εἰς πλούσιον σύνθηθ.: Ἀρχοντικός γάμος. Ἀρχοντικὴ φορε-
σιὰ. Ἀρχοντικὸ σπῖτι - τραπέζι κττ. κοιν. || Παροιμ. φρ.
Γαιδουρινὰ μοῦτρα, ἀρχοντικὴ ζωὴ (ἐπὶ ἀναιδοῦς κειτορ-
θώνοντος νὰ ἔχη ὅσα τοῦ χρειάζονται διὰ νὰ ζῇ) Αἰγιν.
Συνών. *ἀρχοντῖα κός. 4) Ὁ ἔχων ἐμφάνισιν μεγαλο-
πρεπῆ σύνθηθ.: Ἀρχοντικὸ ἀντρόγνυο - παιδί. 5) Εὐγενῆς
τοὺς τρόπους, φιλόφρων Θήρ. Κεφαλλ. κ.ά.: Ἀσμ.

Ἐσὲ σοῦ πάνε, νεούτσιε, ἐνγὰ μοιρολοῖστρες,
οἱ τρεῖς ἀπὸ τῇ μιᾷ μερῶ κ' οἱ τρεῖς ἀπὸ τὴν ἄλλη
κ' οἱ τρεῖς οἱ καλύτερες ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι,
ἀρχοδικὲ κ' εὐγενικέ...

Κεφαλλ.

Β) Οὐδ. οὐς. 1) Οἰκία εὐγενοῦς καὶ πλουσίου, φιλο-
φρονήσεως δὲ χάριν καὶ πᾶσα οἰκία σύνθηθ.: Ἐδῶ εἶναι
τ' ἀρχοντικὸ σας; Ὁ Θεὸς νὰ φυλάῃ τ' ἀρχοντικὸ σας! σύνθηθ.
Καλῶς σᾶς εὗρηκα 'ς τὸ ἀρχοδικὸ σας Κρήτ. || Ἀσμ.

Σὲ τοῦτο δῶ τ' ἀρχοντικὸ πέτρα νὰ μὴ θραίσῃ
κῖ ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χρόνια πολλὰ νὰ ζήσῃ

Λεξ. Δημητρ.

Ἐτοιμονὰ τ' ἀρχοδικὸ ἐρέχτηκα περίσσα,
γιατ' εἶναι τὰ δοκάρια δον μὴλξες καὶ κυπαρίσσα

Κρήτ.

Ἀμε, μάννα, 'ς τὸ σπῖτι σου, κῖ ἄμε 'ς τ' ἀρχοντικὸ σου
καὶ τὸ Μεγάλο Σάββατο θά 'σαι μὲ τὸν νιό σου

Μήλ. Ἀντίθ. φτωχικό (ἰδ. φτωχικός). Ἡ λ. ὑπὸ τοὺς
τύπ. Ἀρχοντικὸ καὶ Ἀρχοντικὰ τοπων. Κρήτ. Πελοπν. (Γύθ.)

β) Οἰκογένεια Κάρπ.: Ἀσμ.

Σκλάος σου θεν' ἀπογραφτῶ μ' ὄλον τ' ἀρχοντικόν μου.

2) Ἡ νόσος φθίσις (κατὰ παράλειψιν τοῦ οὗς. κακὸ)
Πελοπν.: Τὸν ἔπιασε τ' ἀρχοντικόν. 3) Περιληπτικῶς αἱ
εὐγενεῖς ἢ πλούσιοι Ἄνδρ. Κεφαλλ. Πελοπν. κ.ά.: Τὸ ἀρ-
χοδικὸ ἠπήνε κατὰ κράτους (τὸ γένος τῶν ἀρχόντων ἔπαυσε
νὰ ὑπάρχῃ) Ἄνδρ. || Παροιμ.

Ἡ δεῖρε το τ' ἀρχοδικὸ ἢ χέρι μὴν τοῦ βάλῃς

(ἢ μὴ ἐπιχειρήσῃς τι ἢ ἐπιχειρήσας μὴ τὸ ἀφήσῃς ἡμιτε-
λές) Κεφαλλ. Ἄν δὲν ἔχῃς δουλειά, πήγαινε 'ς τ' ἀρχοντικὰ
νὰ βρῇς Πελοπν. Ἡ σημ. καὶ μεσν. 4) Πληθ., οἱ ὄρχεις
Πελοπν. (Τρίπ.) Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.): Φρ. Ἐπίασεν ἄτον
ἀσ' σ' ἀκρόντικα κῖ ἀσ' σὴν καρδίαν (τὸν ἐστενοχώρησε
πολύ) Χαλδ. || Ἀσμ.

Ἐρπαξαν ἄτον οἱ δούλλ' Ἐβραῖοι | ἀσ' σ' ἀρχόντικα κῖ ἀσ' τὴν
Κερασ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀρχίδι 1. [καρδίαν

ἀρχοντίλα ἢ, Ἀθῆν. κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὗς. ἀρχοντας καὶ τῆς καταλ. -ίλα.

Ἡ τοῦ ἀρχοντος ιδιότης, συνήθως εἰς εἰρωνικὰς φρά-
σεις ἐπὶ τῶν προσπαθούντων νὰ φαίνωνται ὡς ἀρχοντες:
Μὰς πῆρε ἀπὸ τῇ μύτῃ ἢ ἀρχοντίλα του. Ὅλο ἀρχοντίλες μυ-
ρίζει. Ἀπὸ μιᾷ ὥρᾳ δρόμο σὲ πιάνει ἢ ἀρχοντίλα της.

ἀρχοντιλίκι τό, πολλαχ. ἀρχοντ'λίξ' πολλαχ. βόρ.
ἰδιώμ.

Ἐκ τοῦ οὗς. ἀρχοντας καὶ τῆς Τουρκ. καταλ. -λίκι.

1) Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχοντος Πελοπν. (Λακεδ.): Ἀσμ.

Ἐξενε πέντε δίσκοπους, δέκα μητροπολίτες

καὶ δεκαπέντε ἀρχοντες μ' ὅλα τ' ἀρχοντιλίκια

(δίσκοπους ἀντὶ ἐπίσκοπους) Λακεδ. 2) Ἡ κοινωνικὴ
θέσις τοῦ ἐπιφανοῦς πολίτου πολλαχ.: Τοὺς ἔκαμε τ' ἀρχον-
τιλίκι καὶ δὲ μιλιοῦνται.

ἀρχοντισμός ὁ, Νίσυρ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀρχοντίζω. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ἡ ιδιότης τοῦ ἀρχοντος: Ἀσμ.

Σήμερα 'ν τὰ φῶτα κ' οἱ φωτισμοὶ

καὶ χαρὲς μεγάλες κῖ ἀρχοντισμοὶ

(ἄσμα τῶν καλάνδων κατὰ τὰ Θεοφάνεια).

ἀρχοντόγαμος ὁ, Σκυρ. ἀρχοντουγάμους Μακεδ.
(Χαλκιδ.)

Ἐκ τῶν οὗς. ἀρχοντας καὶ γάμος.

Γάμος εὐγενῶν, πλουσίων ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Γίνιτι γάμους, γίνιτι, γίνιτ' ἀρχοντουγάμους

Χαλκιδ.

ἀρχοντογειτονιά ἢ, Λεξ. Δημητρ. ἀρχοντουγειτου-
νιά Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τῶν οὗς. ἀρχοντας καὶ γειτονιά.

Συνοικία κατοικουμένη ὑπὸ εὐγενῶν, πλουσίων ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Ἰδῶ 'ς τοὺν κάτω μαχαλὰ κῖ 'ς τὴν ἀρχοντουγειτονιά

Ζαγόρ. Συνών. ἀρχοντομαχαλᾶς.

ἀρχοντογενεᾶ ἢ, πολλαχ.

Ἐκ τῶν οὗς. ἀρχοντας καὶ γενεά.

Γένος ἀρχόντων, γένος ἀριστοκρατικόν.

ἀρχοντογεννημένος ἐπίθ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ οὗς. ἀρχοντας καὶ τοῦ γεννημένος μετοχ.
τοῦ ρ. γεννῶ.

Γόνος ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας πολλαχ.: Ποίημ.

Ἐσὺ 'σαι ἀπ' ἀρχοντόσπιτο κῖ ἀρχοντογεννημένη

ἸΠολέμ. Παλ. βιολ. 164. Συνών. ἀρχοντογέννητος.

ἀρχοντογέννητος ἐπίθ. ΦΠανᾶ Λυρικ. 405.

Ἐκ τοῦ οὗς. ἀρχοντας καὶ τοῦ ἐπίθ. *γεννητός
< γεννῶ.

Ἀρχοντογεννημένος, ὁ ἰδ.: Ποίημ.

Παντοῦ χαρά, παντοῦ τραγούδι, | μὰ τ' ἀρφανά ποῦ νὰ 'ναι τάχα;
τ' ἀρχοντογέννητ' ἀγγελοῦδι | ἔτσι τ' ἀφήσαμε μονάχα;

ἀρχοντογῆδος ὁ, ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 1,193.

Ἐκ τῶν οὗς. ἀρχοντας καὶ γῆός.

Υἱὸς ἀρχοντικῆς οἰκογενείας: Ποίημ.

Ἐνοίωσε ποῦ 'ν' ἀρχοντογῆδος κῖ ἀπὸ γενεὰ μεγάλη.

Πβ. ἀρχοντοκωπέλλα.

ἀρχοντογυναῖκα ἢ, σύνθηθ. ἀρχοδογυναῖκα πολλαχ.
ἀρχοντουγ'ναῖκα βόρ. ἰδιώμ. ἀρχοδουγ'ναῖκα πολλαχ. βόρ.
ἰδιώμ. ἀρχοντογύναικα Λεξ. Δημητρ. ἀρχοντογυναῖκα Ρόδ.

Ἐκ τῶν οὗς. ἀρχοντας καὶ γυναῖκα.

1) Ἡ ἀρχοντικὴν ἐμφάνισιν καὶ τρόπους ἔχουσα γυνή, ἢ εὐπαρουσίαστος καὶ εὐγενὴς γυνὴ σύννηθ. β) Γυνὴ γενναιόδωρος Λεξ. Δημητρ. 2) Γυνὴ λογία καὶ πεπαιδευμένη Κρήτ.

ἀρχοντοδέσποινα ἢ, ΠΒλαστοῦ Κριτικ. ταξίδ. 57.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ δέσποινα.

Ἀριστοκρατικὴ οἰκοδέσποινα.

ἀρχοντοδιακονιάρης ὁ, Πελοπν. (Γορτυν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ διακονιάρης.

Ἐπαίτης ὑποκρινόμενος τὸν εὐγενῆ. Λέξεις περιφρονητική.

ἀρχοντοζῶ ἑνιαχ. ἀρχοντουζῶ Ἡπ. (Ζαγόρ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. ζῶ.

Ζῶ πλουσίως ἐνθ' ἄν.: Ὅποιους ἔχ' ἀρχοντουζῇ Ζαγόρ. Συνών. ἀρχοντοπερνῶ, ἀρχοντοπορεύω 1.

ἀρχοντοζῶ τό, Τσακων.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ ζῶ (ζῶν).

Ἡλίθιος ἄρχων.

ἀρχοντοθρεμμένος ἐπίθ. Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ θρεμμένος μετοχ. τοῦ ρ. θρέφω.

Ὁ ἀρχοντικῶς ἀνατεθραμμένος. Συνών. ἀρχονταναθρεμμένος (ιδ. ἀρχονταναθρέφω), ἀρχοντομαθημένος (ιδ. ἀρχοντομαθαίνω), ἀρχοντονεωμένος.

ἀρχοντοθυγατέρα ἢ, πολλαχ. ἀρχοδοθυγατέρα ἑνιαχ. ἀρχοντιονθυγατέρα Ἡπ. Θράκ. (Αἰν.) κ.ά.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ θυγατέρα.

Θυγάτηρ εὐγενοῦς, πλουσίου ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Νὰ πὰς 'ς τῆς πεθερᾶς σου | νὰ σὲ φωνάζουν νύφη, νύφη καὶ κυρὰ νύφη | καὶ ἀρχοντοθυγατέρα

Ἡπ. — Ποίημ.

Ἡ Ζερβοπούλλα ἢ ὁμορφὴ καὶ ἀρχοντοθυγατέρα

'ς τὸν ἀργαλειό της ὕφαινε καὶ ἀνάσσει ἐτραγουδοῦσε

ΚΚρυστάλλ. Ἔργα 2,19. Συνών. ἀρχοντοκόρη, ἀρχοντοκόριτσο.

ἀρχοντοκαλοκαιροῦ ἢ, ἀμάρτ. ἀρχοντοκαλοκαιροῦ Χίος (Καρδάμ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας, τοῦ ἐπίθ. καλὸς καὶ τοῦ οὐσ. καιρός.

Ἡ ἀρχόντισσα τοῦ καλοῦ καιροῦ τῶρα δὲ μὴ ἔχουσα ἀρχοντίαν. ἢ ἄλλοτε πλουσία, τῶρα δὲ πτωχή, ξεπεσμένη.

ἀρχοντοκαμωμένος ἐπίθ. Λεξ. Αἰν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ καμωμένος μετοχ. τοῦ ρ. κάνω.

Ὁ ἔχων ἀρχοντικὴν ἐμφάνισιν, μορφήν.

ἀρχοντοκάμωτος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀρχοντιουκάμουτους Μακεδ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ἐπίθ. *καμωτός < κάνω.

Ὁ ἔχων ἀρχοντικὴν ἐμφάνισιν καὶ συμπεριφορὰν: Γυναῖκα ἀρχοντιουκάμουτη. Παιδί ἀρχοντιουκάμουτου.

ἀρχοντοκλαδεμένος ἐπίθ. Παξ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ κλαδεμένος μετοχ. τοῦ ρ. κλαδεύω.

Ὁ μετὰ πολλῆς προσοχῆς κλαδευμένος: Ἀσμ.

Ἀμπέλι μου κοντόκλαδο καὶ ἀρχοντοκλαδεμένο.

ἀρχοντοκόρη ἢ, πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) ἀρχοδοκόρη πολλαχ. ἀρχοδοκόρ' Θράκ. (Σκοπ. κ.ά.) ἀρχοντιουκόρ' βόρ. ιδιῶμ. ἀρχουδουκόρ' ἑνιαχ. βόρ. ιδιῶμ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ κόρη.

Κόρη εὐγενοῦς καὶ πλουσίας οἰκογενείας ἐνθ' ἄν.: Πῶς βορεῖ νὰ γέν' αὐτό, κορίτσι μ', μνιὰ ἀρχοδοκόρ' νὰ πάρ' ἓνα φτωχοπαῖδ'; (ἐκ παραμυθ.) Σκοπ. || Ποίημ.

Ἐρημὴ χήρα ἢ νύφη μου 'ς τὴ Λάρισα ἀπομένει,

ἀμάθητη 'ς τὴ στέρησι καὶ πλούσια ἀρχοντοκόρη

ΙΠολέμ. Ἀλάβαστρ. 220. Συνών. ἀρχοντοθυγατέρα, ἀρχοντοκόριτσο.

ἀρχοντοκόριτσο τό, ἀρχοντοκόριτσον Πόντ. (Κερασ.) κ.ά. ἀρχοντοκόριτσο πολλαχ. ἀρχοδοκόριτσο πολλαχ. ἀρχοντιουκόρ' τσου βόρ. ιδιῶμ. ἀρχουδουκόρ' τσου ἑνιαχ. βόρ. ιδιῶμ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ κορίτσι.

Ἀρχοντοκόρη, ὁ ιδ., ἐνθ' ἄν.: Μιὰ φουρὰ ἑνας πλούσιους ἀρχαβώνισαι τὸν μουνναχογιό τ' οἱ μνιὰν ἄλλ' χῶρα μὴ ἓνα ἀρχοντιουκόρ' τσου (ἐκ παραμυθ.) Αἰν.

ἀρχοντοκόρμος ἐπίθ. Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ κορμί.

Ὁ ἔχων ὠραῖον παράστημα: Ἀρχοντοκόρμος παλληκάρι.

ἀρχοντοκρατῶ ἑνιαχ. ἀρχοδοκρατῶ Ἀνδρ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄρχοντας καὶ τοῦ ρ. κρατῶ.

Μιμοῦμαι ἡθῆ τῶν εὐγενῶν, τῶν πλουσίων ἐνθ' ἄν.:

Ὁ δεῖνα ἀρχοδοκρατεῖ.

ἀρχοντοκωπέλλα ἢ, πολλαχ. ἀρχοδοκωπέλλα Κρήτ. ἀρχοντοκώπελλο τό, ἑνιαχ. ἀρχοδοκώπελλο Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ κωπέλλα, κωπέλλι.

Κόρη ἢ υἱὸς ἀρχοντικῆς οἰκογενείας. Πβ. ἀρχοντογιός.

ἀρχοντολάχανα τά, ἀμάρτ. ἀρχοδολάχανα Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄρχοντας καὶ λάχανα.

Τὸ φυτὸν καρδιαγωγὸν τὸ φαρμακευτικόν (borrago officinalis) τοῦ γένους καρδιαγωγού, τῆς τάξεως τῶν τραχυφυλῶδων (borraginaceae). Συνών. μπουράντζα. [**]

ἀρχοντολογημένος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀρχοντολοημένος Σκυρ.

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ρ. ἀρχοντολογῶ.

Πλούσιος: Νύφη ἀρχοντολοημένη.

ἀρχοντολογιὰ ἢ, Θράκ. (Σηλυβρ.) ἀρχοδολογιὰ Κρήτ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀρχοντολόγιον. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. φτωχολογιὰ, ψιλολογιὰ κττ. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

Ἀρχοντολόι, ὁ ιδ., ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Νὰ διῇ τοῖς ἀρχοντολογίαις σακκοῦλλες βουλλωμένες,

νὰ διῇ καὶ τοῖς φτωχολογίαις λαμπάδες ἀναμμένες

Σηλυβρ.

ἀρχοντολόι τό, ἀρχοντολόγι Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) Ἡπ. κ.ά. ἀρχοντολόι σύννηθ. ἀρχοδολόι πολλαχ. ἀρχοντιουλόι βόρ. ιδιῶμ. ἀρχουδουλόι ἑνιαχ. βόρ. ιδιῶμ. ἀρχοντολόιν Κύπρ. ἀρχοντολόι Κῶς Τήλ. κ.ά. ἀρχοδολόι Κεφαλλ. Σύμ. κ.ά. ἀρχοδολόγι Βιθυν.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀρχοντολόγι.

Ἡ τάξις τῶν εὐγενῶν, τῶν πλουσίων ἐνθ' ἄν.: Ἀσμ.

Κεράμ', τὴ θυγατέρα σου, κεράμ', τὴν ἀκριβή σου τὴν εἶδαν κόσμος θάμαξε καὶ ὅλα τ' ἀρχοντολόγια

Θράκ. (Κεσάν.)

Χώρια καλοῦνε τὸ ἀρχοδες καὶ οὐλο δ' ἀρχοδολόι,

χώρια καλοῦνε τσοὶ φτωχοὺς καὶ οὐλο δὲ φτωχολοί

Κρήτ.

Ἀσημένιο μου ρολοῖ | ποῦ 'σαι μέσ 'ς τ' ἀρχοδολόγι

Βιθυν. — Ποίημ.

